

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2011 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteis- metsälain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä lokakuuta 2011 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi yhteismetsälain muuttamisesta (HE 80/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Vilppu Talvitie, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Ann-Mari Kemell, valtiovarainministeriö
- sihteeri Juha Simola, Eteläisen-Suomen Yhteismetsät ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Pohjois-Suomen yhteismetsien yhdistys ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteismetsälain tilintarkastusta koskevat säännökset. Yhteismetsän osakaskunnan tilintarkastukseen sovellettaisiin tilintarkastuslakia. Yhteismetsän erityispiirteisiin liittyvät täydentävät säännökset otettaisiin yhteismetsälakiin. Tilintarkastaja voitaisiin jättää valitsematta ja tilintarkastus toimittamatta, jos sekä päättyneellä että sitä välittö-

mästi edeltäneellä tilikaudella yhteismetsän osakaskunnan liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ei ole ylittänyt 200 000 euroa. Tilintarkastuslain periaatteiden mukaisesti maallikkotilintarkastuksesta luovuttaisiin. Osakaskunnan tilintarkastajan valitsisi osakaskunnan kokous.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2012 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että nyt voimassa oleva yhteismetsälaki on vuodelta 2003. Tuolloin lähtökohtana lainsäädäntöuudistukselle oli maa- ja metsätalousministeriön 9.3.1998 asettaman Metsän yhteisomistusmuotojen kehittämistyöryhmän (työryhmämuistio MMM 1999:5) työ. Työ-

ryhmä selvitti nykyisten yhteisomistusmuotojen eli kuolinpesän, yhteisomistuslain mukaisen maa- ja metsätalouslyhtymän, yhteismetsän ja osakeyhtiön soveltuvuutta metsätalouden harjoittamiseen yhteiseen lukuun ja näiden eri muotojen kehittämismahdollisuuksia. Metsien kiinteistöjaotusrakenteen, omistuksen jakautumisen

ja omistajarakenteen huomioon ottaen työryhmä pyrki selvittämään, miten näitä eri yhteisomistusmuotoja voitaisiin kehittää niin, että niiden puitteissa metsätalouden harjoittaminen olisi nykyistä kiinnostavampaa ja taloudellisempaa, jolloin metsän omistuksen pirstoutuminen vähenisi ja metsien kiinteistörakenne paranisi. Tässä yhteydessä valiokunta toteaa, että maassamme on toisaalta runsaasti erittäin hyvin hoidettuja pienialaisiakin metsälöitä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että suomalainen metsätalous on perhemetsätaloutta, jossa metsälöiden koko on tyypillisesti pieni, noin 30 hehtaaria. Metsälöiden koosta aiheutuu merkittäviä haittoja niin yksityismetsätalouden kannattavuudelle kuin teollisuuden puuhuollollekin. Metsätilojen pirstoutumiskehitys jatkuu edelleen, ja arvioiden mukaan se tulee seuraavien 20—30 vuoden aikana kiihtymään, kun suurten ikäluokkien omistamia tiloja siirtyy seuraavalle sukupolvelle.

Valiokunta toteaa, että saatujen kokemusten perusteella yhteismetsää voidaan pitää varsin tarkoituksenmukaisena metsätalouden harjoittamisen muotona. Vaikka yhteismetsiin kuuluvien metsämaiden maapohjat ovat merkittävästi huonompia kuin yksityismetsissä yleensä, yhteismetsien ja muiden yksityismetsien puustojen keskitilavuudet ja -kasvu eivät juuri eroa toisistaan. Hakkuumahdollisuuksiin nähden yhteismetsistä myydään enemmän puuta kuin yksityismetsistä. Yhteismetsien metsänhoito- ja metsänparannustöihin sijoitetaan hehtaaria kohti enemmän varoja kuin yksityismetsissä keskimäärin. Metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta suuri koko mahdollistaa luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisen keskimääräistä metsätilaa paremmin. Valiokunta painottaakin yhteismetsien merkitystä pyrittäessä ehkäisemään metsätilojen pirstoutumisesta aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Sen vuoksi valiokunta pitää muun muassa puun saatavuuden ja metsänhoidollisiin toimenpiteisiin kannustamisen kannalta tärkeänä, että edistetään metsätilojen omistujajärjestelyjä sekä yhteismetsälainsäädännön käyttöä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että yhteismetsien muodostumista edistetään myös verotuksellisin keinoin. Yhteismetsät samoin kuin metsätalous yleensäkin tulee olla de minimis-tukisääntelyn ulkopuolella. Tältä osin valiokunta viittaa lausunnossa hallituksen esityksestä eräiksi metsäverotusta koskeviksi muutoksiksi (HE 206/2008 vp — MmVL 27/2008 vp) esitettyyn.

Nyt annetussa esityksessä yhteismetsälain tilintarkastusta koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi niin, että yhteismetsän osakaskunnan tilintarkastukseen sovellettaisiin uutta tilintarkastuslakia. Esityksen perusteluissa on todettu, että koska yhteismetsän osakaskunta ei omista yhteismetsään kuuluvaa aluetta, osakaskunnan kirjanpito on järjestettävä niin, että se kuvaa vallitsevaa oikeustilaa. Tämän vuoksi yhteismetsän osakaskunnan taseessa ei ole huomioitu yhteismetsään kuuluvaa aluetta. Lisäksi vain muutamassa yhteismetsässä on palkattua henkilöstöä. Tavanomaisinta on, että varsin suurtakin yhteismetsää hoidetaan ilman työsopimussuhdetta hoitokunnan jäsenten työsuorituksen ja osakaskunnan ulkopuolelta ostettavien palvelujen avulla. Muun muassa näistä syistä esityksessä ehdotetaan, että osakaskunta voisi jättää tilintarkastajan valitsematta ja tilintarkastuksen toimittamatta liikevaihdon tai sitä vastaavaan tuoton määrän perusteella. Lakiehdotuksen mukaan osakaskunnassa voitaisiin jättää tilintarkastaja valitsematta ja tilintarkastus toimittamatta, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ei ole ylittänyt 200 000 euroa.

Esityksen perusteluissa on todettu, että keskimääräisten pinta-alan perustuvien puunmyyntituottojen perusteella voidaan suuntaa-antavasti arvioida, että yhteismetsän liikevaihto ei ylittäisi 200 000 euroa, jos sen pinta-ala olisi tavanomaisella metsän kehitysluokkajakaumalla Etelä-Suomessa alle 800 hehtaaria ja Pohjois-Suomessa alle 2 000 hehtaaria. Valiokunta painottaa sitä, että tilintarkastusvelvollisuudesta vapautuvat yhteismetsien osakaskunnat voivat halutessaan aina valita tilintarkastajan, jos tilintarkastuksesta toiminnalle koituvat hyödyt arvioi-

daan tilintarkastuksen aiheuttamia kustannuksia suuremmiksi. Esityksen perusteluissa on arvioitu, että ehdotuksen mukainen tilintarkastusvelvollisuudesta luopuminen mahdollistaisi pienehkössä yhteismetsässä 800-1 300 euron vuosittaisen kustannussäästön nykytilanteeseen verrattuna.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut

30 §. Tilintarkastus. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että lakiehdotuksessa ei ole otettu huomioon yhteismetsien mahdollisia konsernirakenteita eikä ehdotetussa yhteismetsälain 30 §:ssä säännellä emoyrityksenä olevan yhteismetsän tilintarkastusvelvollisuutta. Lakiehdotuksen erityissäännöstä ei sovelleta emoyrityksenä olevan yhteismetsän osakaskunnan konsernitilinpäätökseen tilintarkastuslain (459/2007) konsernitilinpäätöstä koskevan säännöksen perusteella. Valiokunta ehdottaakin 2 momenttia tarkistettavaksi niin, että tilintarkastusvelvollisuuden määrittävä 200 000 euron liikevaihtoraja kytketään tuloslaskelman ja konsernituloslaskelman mukaiseen liikevaihtoon.

30 a §. Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö. Valiokunta ehdottaa edellä 30 §:n kohdalla esitettyyn viitaten pykälää muutettavaksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 30 ja 30 a § muutettuina seuraavasti:

30 §

Tilintarkastus

(1 mom. kuten HE)

Osakaskunnassa voidaan jättää tilintarkastaja valitsematta ja tilintarkastus toimittamatta, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella *tuloslaskelman ja konsernituloslaskelman mukainen* liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ei ole ylittänyt 200 000 euroa.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

30 a §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai -yhteisö

Vähintään yhden osakaskunnan kokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö, jos päättyneellä tilikaudella osakaskunnan *tuloslaskelman tai konsernituloslaskelman mukainen* liikevaihto tai liikevaihtoa vastaava tuotto ylittää 10 000 000 euroa.

MmVM 10/2011 vp — HE 80/2011 vp

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Jari Myllykoski /vas
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Mats Nylund /r
jäs.	Heikki Autto /kok	Kari Rajamäki /sd
	Markku Eestilä /kok	Arto Satonen /kok
	Satu Haapanen /vihr	Tytti Tuppurainen /sd
	Lasse Hautala /kesk	vjäs. Teuvo Hakkarainen /ps
	Anne Kalmari /kesk	Raimo Piirainen /sd.
	Timo V. Korhonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.